

ХРАМ „СВЕТИ СЪАМОЧИСЛАНИЦИ“

ЕНОРИЙСКИ ЛИСТ

Брой 52 (875), година XVII, 27 декември 2020

Неделя след Рождество Христово

БЕЗЧОВЕЧНАТА ЗЛОБА

„Ирод, като се видя подигран от мъдреците, твърде много се ядоса и прати, та изби всички младенци във Витлеем и във всичките му предели“ (Мт 2:16)

Неуспешен се оказал пъкленият план на цар Ирод да убие Христос, защото, докато Ирод се намери да избие децата, ангел Божий предупреди Иосиф и Мария, и те заминали с Младенеца към Египет.

Иосиф първоначално се съмнявал в Мария, като я гледал непразна, но като тя родила и като видял толкова много ангели над Витлеемската пещера да пеят толкова сладко и да славят Бога, тогава напълно се убедил, че това дете било от Светия Дух. Тогава Бог се явил на Иосиф и му рекъл: „Вземи Младенеца и майка Му и бягай в Египет, защото Ирод побесня от гняв и ще търси Христос да Го убие“. Ето как как Сам Богочовека е принуден да бяга от гнева, за да ни научи да не бъдем горделиви и да не се хвърляме сами в беда, а да се пазим от гнева. И с това бягство Христос искал да убеди света, че наистина, а не неестествено, е станал човек. Христос бяга, защото иначе, Ирод щеше да Го убие и човешкото спасение щеше да се осуети, или пък ако Ирод не успееше да Го убие, тогава еретиците щяха да кажат, че Христос е приел нечовешко тяло, както после и без това казваха. Затова бягаше Христос, та нито да навреди на човешкото спасение, нито да даде на еретиците повод за съмнение. Той отиде в Египет, за да просвети и него и да го очисти от идолските мръсотии. Две най-тъмни и мръсни страни имало на света: Вавилон и Египет, които Бог просветил: Вавилон с поклонението на звездобройците, а Египет със Своето бягство.

Нечовешка е Иродовата глупост, видяхме безумието и злонаравията му с които той се мъчи да победи Бога и да погуби Христос, а изобщо не съобразил, че ако Младенецът не е от Бога, няма защо да се бои от Него, ако ли пък е от Бога, то не ще може да Го убие. Защото Иосиф избягал в Египет и останал там до Иродовата смърт, за да се сбъдне пророчеството на Осия, което казва: „от Египет повиках Сина Си“ (Ос.11:1). Евреите твърдят, че това е казано за тяхното излизане от Египет, но това не е така, защото

тогава те са били идополоклонници, а не синове. Това е казано за Христос, Който бягал в Египет като човек, и Бог Го повикал оттам чрез ангел. А Ирод напразно посякъл толкова много невинни дечица, които получили от Бога голяма слава, защото всеки, който се мъчи заради правдата, получава такава слава. И така, след като Ирод

погубил толкова много деца, по цял Витлеем настанал голям плач и писък за децата, които вече били отишли да почиват в Божиите ръце. Бог знаеше, че ще стане това детеубийство, защото за него бе прокувано и от пророците, които са казали: „Настанал плач в Рама, когато Рахил оплакваше чедата си“.

Когато Ирод избил децата, тогава Бог и на него му скъсил живота, защото, той заболял от една люта треска, краката му отекли, срамните му членове изгнили и умрял смрадно и гнусно. Но понеже знаел, че всички хора ще се радват като умре, заповядал на сестра си Соломония и на зет си Александър да съберат всички богати евреи от Иерусалим, да ги

затворят и щом издъхне, да ги посекаат, за да настане голям плач и да не се радват за неговата смърт.

И така, щом Ирод умрял, ангел Божий съобщил на Иосиф в Египет да заведе Христа в Израилевата земя, за да не порасне Христос в Египет и за да не би после евреите да кажат, че Той се е научил в Египет на магии и затова прави чудеса. И когато Иосиф се върнал с Христа, се уплашил от Архелай, който царувал на бащиното си място, защото и той бил зъл като баща си Ирод. Затова Иосиф отишъл с Христа в галилейския град Назарет, както му явил Бог на сън; защото там не знаели много за Христовото раждане. И така се сбъднало пророчеството на Исаия и Даниил, които казали, че Той ще се нарече Назорей, тоест свят. Христос и преди това бил в този град; защото, когато влхвите Му се поклонили и си тръгнали, Христос излязъл от Витлеем и отишъл в Назарет, откъдето го донесли на четиридесетия ден в Светая Светих и Го посрещнал Симеон и пак се върнал в Назарет, откъдето после побягнал към Египет.

Ето, да се поклоним и тази година на Христос,

Който станал Дете, за да ни избави от детинския ум и неверието, та да не се покажем неблагодарни за Неговото рождество като безумния Ирод, а за слава Божия да изоставим всяка неправда и чистосърдечно да славим Бога и да Му благодарим за това, че не се погнуси от нас, а слезе от небето и ни избави от ръцете на дявола. И при положение, че Бог се смири толкова много заради нас, то помислете колко повече трябва да сме смирени, търпеливи и послушни един към друг ние, както Сам Христос бе послушен към Бога дори до смърт, и то смърт кръстна (Фил. 2:8). Защото смирението, покорността и послушението са нещо много добро

И така да празнуваме светите Божии празници с голяма чистота, а не с гордост, ядене, пианство и свирни, което е омразно пред Бога. И да не гледаме да ядем и да пием без мярка, а да дадем и на гладните сиромаси, за да бъде и нашето празнуване приятно на Бога. Защото този, у когото няма смирение, любов и милост, трудно ще види Божието лице. Слава на нашия Бог във вечните векове. Амин.

СВЕТИ ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИ

1 януари

„По цялата земя се разнесе твоето учение, защото прие словото, с което боголепно си поучавал: естеството на съществуващото си изяснил и човешките обичаи си украсил“ (из тропара)

Великият Божий угодник и богомъдър учител на Църквата Василий се родил от благородни и благочестиви родители в Кападокийския град Кесария, около 330 година, при царуването на император Константин Велики. Неговият баща също се казвал Василий а майка му – Емелия. Първите семена на благочестието били посети в душата му от неговата благочестива баба, Макрина – която в младостта си се удостоила да слуша наставления от устата на свети Григорий Чудотворец, – и от майката, благочестивата Емелия. Бащата го наставлявал не само в християнската вяра, но го учел и на светските науки, които му били добре известни, тъй като самият той преподавал риторика и философия. Когато Василий бил на около 14 години, баща му починал и осиротелият юноша прекарал около две или три години с баба си Макрина в близост до Неокесария недалече от река Ирис в извънградска къща, която притежавала неговата баба и която впоследствие била превърната в манастир. Оттук Василий често ходел и в Кесария, за да навещава майка си, която живеела заедно с другите си деца в този град, откъдето била родом.

След смъртта на Макрина Василий, в 17-ата го-

дина от живота си, отново се заселил в Кесария, за да изучава различни науки в тамошните училища. Благодарение на особената острота на ума си, той скоро се сравнявал в познанията си със своите учители, и търсейки нови знания, отишъл в Константинопол, където по това време се славел с красноречието си младият софист Ливаний. Но и тук Василий прекарал не много време, и отишъл в Атина – град, който тогава бил майка на цялата елинска премъдрост. В Атина той започнал да слуша уроците на един славен езически учител на име Евул, посещавайки наред с това и школите на други двама славни атински учители, Имерий и Проересий. По това време Василий вече карал двадесет и шестата си година и показал изключително усърдие в научните занимания, но в същото време заслужил и всеобщото одобрение заради чистотата на своя живот. Той знаел само два пътя в Атина – единия, водещ към църквата, и другия – към училището. В Атина Василий се сдружил с друг славен светител – Григорий Богослов, който по това време също се обучавал в атинските училища. Василий и Григорий, които си приличали по своето благонравие, кротост и целомъдрие, така се обичали помежду си,

сякаш имали една душа – и впоследствие завинаги запазили тази взаимна любов. Василий бил толкова увлечен от науките, че често, седейки над книгите, забравял за необходимостта от храна. Той изучил граматиката, риториката, астрономията, философията, физиката, медицината и естествените науки.

Но всички тези светски, земни науки не могли да наситят ума му, търсещ висшето небесно озарение и след като прекарал около пет години в Атина той почувствал, че светската наука не може да му даде твърда опора в делата на християнското усъвършенстване. Затова решил да отиде в онези страни, където живеели християнски подвижници и където би могъл в пълнота да се запознае с истинната християнска наука.

По същото време, когато Григорий Богослов останал в Атина, и вече сам станал учител по риторика, Василий отишъл в Египет, където процъфтявал монашеският живот. Тук при един архимандрит Порфирий той намерил събрани много богословски творения, в изучаването на които прекарал цяла година, упражнявайки се в същото време в постнически подвизи. В Египет Василий наблюдавал живота на знаменитите съвременни на него подвижници – светите Пахомий, който живял в Тиваида, Макарий старши и Макарий Александрийски, Пафнутий, Павел и други. От Египет той отишъл в Палестина, Сирия и Месопотамия, за да огледа светите места и да се запознае с живота на тамошните подвижници. Но по пътя към Палестина се отбил в Атина и тук имал събеседване със своя предишен наставник Евул, както и спорове за истинната вяра и с други гръцки философи. Желаяйки да обърне своя учител към истинната вяра и с това да му заплати за доброто, което сам е получил от него, Василий започнал да го търси из целия град. Дълго не могъл да го намери, но накрая се срещнал с него извън градските стени, когато Евул беседвал с други философи за някакъв важен предмет.

Когато Василий накратко предал на Евул историята на домостроителството на нашето спасение, започвайки от Адамовото грехопадение и завършвайки с учението за Христа Изкупителя, Евул с удивление възкликнал, че чрез него е повярвал в Един Бог Отец Вседържител, Творец на всичко, и чака

възкресение на мъртвите и живот в бъдещия век, амин. И обещава, че ще отдаде живота си за вярата в Бога, а остатъка, от който ще прекара с него и пожелал да се роди от вода и Дух.

Така, като раздали всичкото си имение на нуждаещите се и си купили бели дрехи, каквито се изисквало да имат приемащите кръщение, те тръгнали за Йерусалим и по пътя обръщали много хора към истинната вяра.

Когато стигнали в Йерусалим и обходили с вяра

и любов всички свети места, като се помолили там на Единния Създател на всичко, Бога, те се явили при Максим, епископа на този град, и го помолили да ги кръсти в Йордан. Епископът, като видял големата им вяра, изпълнил молбата им: взел своите клирици и заедно с Василий и Евул се отправил към Йордан. Когато спрели на брега, Василий паднал на земята и със сълзи молел Бога да Му яви някакво знамение за укрепяване на вярата му. След това с трепет станал, свалил дрехите си, а заедно с тях „отхвърлил и ветхия човек“ и като влязъл във водата, се молел. Когато светителят се приближил, за да го кръсти, внезапно върху

тях паднала огнена мълния и излезлият от мълнията гълъб се потопил в Йордан и, като раздвижил водата, отлетял на небето. Стоящите на брега, като видели това, се разтреперили и прославили Бога. Като приел кръщение, Василий излязъл от водата и епископът, удивлявайки се на любовта му към Бога, го облякъл в одеждата на Христовото възкресение, прочитайки при това молитва. Той кръстил и Евул и след това помазал и двамата с миро и ги причастил с Божествените Дарове. Като се върнали в светия град, Василий и Евул прекарвали там една година. След това отишли в Антиохия, където Василий бил поставен от архиепископ Мелетий за дякон и след това се занимавал с изясняване на Писанието. Не много време след това той заедно с Евул тръгнал към своето отечество, Кападокия. Когато се приближавали към град Кесария, на архиепископа на града, Леонтий било известно в съновидение за пристигането им и му било казано, че Василий след време ще бъде архиепископ на този град.

Архиепископът извикал при себе си Василий и

Евул и започнал да разсъждава с тях върху Писанието, желасйки да узнае доколко го разбират. Слушайки словата им, той се удивлявал на дълбочината на тяхната премъдрост и като ги оставил в дома си, се отнасял към тях с особена почит. Архиепископът на Кесария Евсевий, го поставил за презвитер и ръководител на монасите в Кесария. Като приел сана на презвитер, свети Василий посвещавал всичкото си време на трудовете на това служение, така че се отказал дори от преписката с предишните си приятели.

Но едва изминала година от началото на неговото презвитерство, и епископ Евсевий започнал, поради човешка немощ, да завижда и да проявява недоброржелателност към Василий. Свети Василий узнал за това и като не желал да бъде предмет на завист, се отдалечил в Понтийската пустиня. Там той се установил на река Ирис – в местността, в която преди него се уединили майка му Емелия и сестра му Макрина и която им принадлежала. Тук Макрина устроила манастир в близост, до който се заселил Василий. Пустинята му била така приятна с несмущаваното си безмълвие, че той предполагал, че тук ще завърши дните си. Тук той подражавал на подвижите на онези велики мъже, който видял в Сирия и Египет. Подвизавал се в крайни лишения, имайки за покритие една-единствена дреха – срачица и мантия; носел и власеница, но само нощем, за да не го вижда никой; хранел се с хляб и вода, подправяйки тази оскъдна храна със сол и корени. От строгото въздържание той станал много бледен и слаб и стигнал до крайно изнемогване. Никога не влизал в баня и не палел огън. Но свети Василий не живеел сам за себе си: той събрал общежитие от монаси; с писмата си привлякъл в пустинята и своя приятел Григорий.

В своето уединение те двамата вършели всичко заедно; заедно се молели; заедно оставили четенето на светски книги, за което преди губели много време, и започнали да се занимават единствено със Свещеното Писание. Желасйки да го изучат по-добре, те четели съчиненията на живелите преди тях отци и църковни писатели, особено Ориген. Тук двамата подвижници, ръководени от Светия Дух, написали уставите на монашеското общежитие, от които монасите от Източната Църква се ръководят и днес.

По отношение на телесния живот те намирали удоволствие в търпението; работели със собствените си ръце, като носели дърва, дялали камъни, сядели и поливали дървета, прекарвали тор и пренасяли тежести, така че на ръцете им дълго оставали мазоли. Жилището им нямало нито покрив, нито врати; там никога нямало нито огън, нито дим. Хлябът, който ядели, бил толкова сух и лошо изпечен, че едва можел да се дъвче.

Дошло времето времето, когато и двамата трябвало да напуснат пустинята, тъй като услугите им били необходими на Църквата, която по това време била смущавана от еретици. Свети Григорий бил взет в Назианз на помощ на православните от своя баща Григорий, вече стар човек, и поради това нямал сили да се бори с еретиците; свети Василий бил уговорен от Кесарийския архиепископ Евсевий, който се помирил с негов писмо и го молел да помогне на Църквата, срещу която се опълчили арианите, да се върне при него. Блаженият Василий, виждайки нуждите на Църквата и предпочитайки нейната полза пред пустинническия живот, оставил уединението и дошъл в Кесария, където много се потрудил, със слова и съчинения ограждайки православната вяра от ереста. Когато архиепископ Евсевий се преставил, предавайки духа си на Бога в ръцете на Василий, на архиепископския престол бил възведен и посветен от събора на епископите Василий.

Когато свети Василий бил епископ, Христовата Църква била смущавана от цар Валент, заслепен от арианската ерес. Той свалил много православни епископи от техните престоли и възвел ариани, а други, малодушни и боязливи, заставил да се присъединят към неговата ерес. Той се гневял и се измъчвал вътрешно, виждайки, че свети Василий безстрашно стои на престола, като непоколебим стълб на своята вяра, и подкрепя и увещава другите да се гнусят от арианството, като ненавистно на Бога лъжеучение. Обхождайки своите владения и силно притеснявайки православните навсякъде, царят, по пътя към Антиохия, пристигнал в Кесария Кападокийска и тук започнал да употребява всички мерки, за да го склони на страната на арианството. Той внушил на своите военачалници, велможи и съветници, къде с молби и обещания, къде със заплахи, да накарат Василий да изпълни желанието на царя. И царските съмишленици настойчиво убеждавали царя към това; освен това някои благородни жени, ползващи се с разположението на царя, започнали да изпращат своите евнуси при светеца, като настойчиво го съветвали да мисли еднакво с царя. Но никой не могъл да го застави да отпадне от православието.

Погребението на свети Василий показвало какво голямо уважение се ползвал. Не само християните, но и иудеите и езичниците се стремели да се допрат до ковчега на починалия светител. За погребението му дошъл и свети Григорий Назианзин и много плакал за светеца. Събралите се тук архиереи изпели надгробни песнопения и погребали честните мощи на великия Божий угодник Василий в църквата на светия мъченик Евпсихий, възхвалявайки Бога, Единия в Троица, на Когото слава во веки. Амин.